

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Růže šípková

VY_52_INOVACE_99

Vzdělávací oblast: člověk a příroda

Vzdělávací obor (předmět): Praktika z přírodopisu

Ročník: 6., 7.

Růže šípková – Rosa canina L

Růžovité (Rosaceae)

Charakteristika - rozvětvený keř vysoký až 3 m, každý rok vyhání dlouhé převislé výhonky, které se v dalším roce rozvětvují.

Stonky vzpřímené nebo obloukovitě ohnuté a zčásti silně větvené, trny početné, štíhlé, slabě až silně zahnuté, vzácně rovné, přisedlé, 3-10 mm dlouhé a 2-3 mm široké.

Listy střídavé, lichozpeřené, 5-

7četné, poměrně tenké, na lící straně matně zelené až temně zelené, na rubu světle modrozelené, většinou lysé nebo jemně hedvábně chloupkaté, jednotlivé lístky jsou vejčité, 2-4 cm dlouhé a 1 až 3 cm široké, lehce zašpičatělé, jednoduše nebo dvojité ostře pilovité.

Květy pravidelné, pětičetné, růžové barvy, s volnými lístky, s mnoha tyčinkami a více pestíky. Vyrůstají na koncích výhonků jednotlivě nebo v chocholících.

Plody vejčité až kulovité šípky, oranžové až šarlatové barvy, které vznikají ze zdužnatělých květních šišek.

Výskyt v listnatých lesích, na okraji lesů, v plotech a houštinách, na mezích u cest, na skalnatých stráních, chudých pastvinách, od nížin až do podhůří 1200 m. Pěstují se z ní vyšlechtěné odrůdy s většími a dužnatějšími šípkami, s menším počtem nažek.

Rozšíření téměř po celé Evropě s výjimkou nejzazšího severu, dále je ještě domovem v severní Africe a v západní Asii.

Účinné látky – obsahuje hodně vitamínů, zejména vitamin C, B- komplex, PP, K, E. Dále třísloviny, sacharidy, pektin, silici, kyselinu citronovou, jablečnou a nikotinovou, flavonoidy, v semenech i vanilin a mastný olej.

Sběr – šípky ještě před dosažením plné zralosti.

Využití jako zdroj vitamínů, který příznivě ovlivňuje zdravotní stav a imunitu. Působení léčivých účinků je využíváno při jarní únavě, v období těhotenství a kojení, při avitaminóze a rekonvalescenci, dále při infekčních onemocněních, preventivně ke zvyšování odolnosti proti chřipce, paradentóze, na hojení zlomených kostí a špatně se hojících ran.

Poznámky – samotný rod Rosa zahrnuje několik set planých, původních druhů a asi 12000 odrůd a forem, které vznikly zkřížením různých druhů a jejichž původ se dnes již nedá ani přesně určit. Málo která rostlina je u různých kulturních národů tak vysoce ceněna a přímo mysticky vážena jako právě růže.

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- keřovité

1) Podtrhni správné odpovědi :

Stonky růže šípkové jsou pokryty jemnými trny: ANO   NE

Z borůvek se připravují výborné a zdravé kompoty, marmelády, které se díky přítomnosti přírodní kyseliny benzoové téměř nekazí: ANO   NE

2) Přiřaď a barevně propoj správné odpovědi - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

maliník obecný   plody vejčité až kulovité, oranžové až šarlatové barvy, vznikají ze zdužnatělých květních šišek

ostružiník keřovitý   plody jsou složeny z četných červených, vzácně žlutých, chloupkatých peckoviček

růže šípková   plody jsou černé s šedomodrým voskovým povlakem

borůvka černá   plody dozrávají na plodenství, složeném z malých kulovitých tmavě fialových až černých peckoviček, sedících na květním lůžku

3) Poznáš, ke kterému keři patří tyto plody - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

.....

.....

.....

.....

Pracovní list k praktické výuce v arboretu - keřovité

1) Podtrhni správné odpovědi:

Stonky růže šípkové jsou pokryty jemnými chloupky: ANO NE

Z borůvek se připravují výborné a zdravé kompoty, marmelády, které se díky přítomnosti přírodní kyseliny benzoové téměř nekadí: ANO NE

2) Přiřaď a barevně propoj správné odpovědi - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

maliník obecný

plody vejčité až kulovité, oranžové až šarlatové barvy, vznikají ze zdužnatělých květních šišek

ostružník keřovitý

plody jsou složeny z čtených červených, vzácně žlutých, chloupkatých peckoviček

růže šípková

plody jsou černé s šedomodrým voskovým povlakem

borůvka černá

plody dozrávají na plodenství, složeném z malých kulovitých tmavě fialových až černých peckoviček, sedících na květním lůžku

3) Poznáš, ke kterému keři patří tyto plody - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

borůvka černá

růže šípková

maliník obecný

brusinka obecná

Kontrolní otázky pro žáka: (růže šípková)

1) Urči barvu plodů růže šípkové:

- a) oranžová až červená barva
- b) světle růžová barva
- c) jasně žlutá barva

2) Stonky růže šípkové jsou pokryty trny - vyber správnou odpověď:

ANO

NE

3) Napiš využití růže šípkové:

.....

4) Plodem růže šípkové je:

- a) souplodí nažek
- b) souplodí peckoviček
- c) malvice
- d) šípek

Kontrolní otázky pro žáka – odpovědi: (růže šípková)

1) Urči barvu plodů růže šípkové:

a) oranžová až červená barva

b) světle růžová barva

c) jasně žlutá barva

2) Stonky růže šípkové jsou pokryty trny - vyber správnou odpověď:

ANO

NE

3) Napiš využití růže šípkové:

lékařství

léčitelství

potravinářství

4) Plodem růže šípkové je:

a) nažka

b) souplodí

c) malvice

d) šípek

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt EU peníze školám Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Metodický list

Název materiálu: Růže šípková

Zdroje: MACKŮ J., KREJČA J., ATLAS LIEČIVÝCH RASTÍN, Vydavatelství Slovenskej akademie vied v Bratislave, 1964
JIRÁSEK V., STARÝ F., SEVERA F., KAPESNÍ ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, SPN Praha, n.p., 1998
ERDELSKÁ O., ERDELSKÝ K., KVAČALA M., DUGAS D., KOMÁROVÁ Z., ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, Vydavatelství Příroda, s. r. o., Bratislava, 2008
Bolliger, Erben, Grau, Heubl, KEŘE, nakladatelství Ikar Praha ve spolupráci S Knižním klubem Praha, 1998

Druh materiálu: Materiál pro praktickou výuku v arboretu.

Anotace: Materiál je určen k praktické výuce v přírodních podmínkách (v arboretu).

Očekávané výstupy: Vztah k přírodě, její ochraně. Využívání teoretických poznatků v praxi, materiál k pracovním listům.

Klíčová slova: Stonek, listy, květy, plod, výskyt, pěstování, rozšíření, účinné látky, využití

Autor: ing. Eva Voborná
ZŠ Žďár nad Sázavou, Palachova 2189/35, příspěvková organizace

Datum: 21.5. 2012

Určeno pro: 6.,7. ročník základní školy

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Praktika s přírodopisu

Tematický okruh: Léčivé rostliny